VAKUUTUSKASSAT RY
Ratamestarinkatu 11
00520 Helsinki

ASIANTUNTIJALAUSUNTO

13.11.2023

Eduskunta
Talousvaliokunta

Asia: HE 65/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Finanssivalvonnan valvontamaksuista sekä siihen liittyviksi laeiksi. Asiantuntijakuuleminen 15.11.2023

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSEEN LAIKSI FINANSSIVALVONNAN VALVONTAMAKSUISTA SEKÄ SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

Vakuutuskassat ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä ja esittää asiantuntijalausuntonaan edustamiaan vakuutuskassoja koskien seuraavaa:

Esityksen tavoitteet ja tausta

Esityksen tavoitteena on turvata Finanssivalvonnan rahoituksen riittävyys keskipitkällä aikavälillä korottamalla valvontamaksuina kerättävissä olevaa mahdollista enimmäismäärää. Korotuksella pyritään pitkällä aikavälillä turvaamaan viraston suoriutuminen valvontatehtävistään ja varmistamaan riittävä rahoituspuskuri mahdollisten ennakoimattomien kustannustarpeiden varalta. Muutokset vaikuttaisivat välittömästi siihen, miten suurina valvontamaksut kerätään. Ehdotettujen muutosten vaikutukset vaihtelevat valvontamaksuvelvollisten välillä, sillä maksuvelvolliset ovat hyvin heterogeeninen joukko erilaisia toimijoita.

Valvottavien toimijoiden määrä on kasvanut, Finanssivalvonnan tietojärjestelmäkustannusten odotetaan nousevan tulevina vuosina digitalisoitumiseen liittyvien valvontatyökalujen kehittämisen takia ja Finanssivalvonnan tehtäväkenttä tulee myös laajenemaan tulevina vuosina.

Yleistä vakuutuskassoista

Suomessa on 121 vakuutuskassaa, joita ovat hautaus- ja eroavustuskassat (2 kpl) sekä sairauskassat. Kassoissa voidaan vakuuttaa työssäkäyvien lisäksi myös eläkeläisiä ja perheenjäseniä. Vakuutuskassat ry:ssä on 115 jäsenkassaa, joissa vakuutettuja on tällä hetkellä n. 131 000 (ei sis. perheenjäseniä).

Vakuutuskassat korvaavat vakuutetuilleen vakuutuskassoja koskevaan lainsäädäntöön perustuen ja sääntöjensä mukaisesti sairaanhoidon ja tutkimusten korvauksia sekä myöntävät hautaus- ja eroavustuksia. Sairauskassat korvaavat vakuutetuille sairausvakuutuslain mukaisia etuuksia sekä sairausvakuutuskorvauksia täydentäviä lisäetuuksia; osa kassoista myöntää pelkästään lisäetuuksia. Kansaneläkelaitos valvoo kassojen sairausvakuutuslain mukaista toimintaa.

Kassat ovat yleishyödyllisiä yhteisöjä, eivätkä ne toimi liikemäisesti voittoa tavoitellen. Voidaan todeta, että suurimmassa osassa sairauskassoja vakuutettujen määrä on varsin pieni:

- n. 25 %:ssa kassoista on alle 200 vakuutettua/kassa
- n. 40 %:ssa kassoista on 200–830 vakuutettua/kassa
- n. 20 %:ssa kassoista on 830–2150 vakuutettua/kassa ja
- n. 10 %:ssa kassoista on yli 2150 vakuutettua/kassa.

Esityksen vakuutuskassoja koskevat valvontamaksujen muutokset

Tällä hetkellä kassojen valvontamaksu koostuu perusmaksusta, joka on 856 euroa, sekä suhteellisesta maksusta, joka lasketaan taseen loppusummasta. Hallituksen esityksessä vakuutuskassojen valvontamaksu ehdotetaan muutettavan pelkäksi perusmaksuksi nykyisen perusmaksun ja suhteellisen maksun sijaan.

Ehdotettu maksu olisi jatkossa kaikille vakuutuskassoille 1500 euroa. Käytännössä tämä nostaisi valvontamaksua jopa yli 50 %. Korotuksen suuruutta voidaan pitää useimmille kassoille kohtuuttomana. Huomioitavaa on myös se, että joillekin vain pelkän perusmaksun valvottavaryhmille, maksun määrä asettuisi alhaisemmalle tasolle eli 1370 euroon.

Muutosta on esillä olevassa esityksessä perusteltu sillä, että kassojen suhteellisen maksun merkitys on jäänyt käytännössä vähäiseksi, ja sen on katsottu aiheuttavan turhaa työtä valvontamaksuprosessissa. Esitetyssä laissa säilytettäisiin kuitenkin useille valvottavaryhmille perusmaksuun ja suhteelliseen maksuun perustuva laskutus. Lisäksi lakiin on nyt rakennettu erikseen ETA-sivuliikkeille porrastettu laskutusmalli.

Vakuutuskassoja koskevat Finanssivalvonnan toimenpidemaksut

Valvontamaksun lisäksi valvottavat maksavat Finanssivalvonnalle erikseen toimenpidemaksuja esimerkiksi sääntömuutosten hyväksymisestä ja rekisteriotteista. Kaikki vakuutuskassojen sääntömuutokset, ml. muutokset kassan toimintapiirissä, lähetetään Finanssivalvonnalle hyväksyttäviksi.

Viime aikoina sääntely-ympäristössä ja kassojen toimintaympäristössä tapahtuvat jatkuvat muutokset teettävät myös jatkuvasti muutosilmoituksia Finanssivalvonnalle. Sääntöjen hyväksyntään ja rekisteritietojen ylläpitoon liittyvä työ katetaan jo toimenpidemaksuilla. Tämä olisi otettava huomioon kokonaismaksurasitusta arvioitaessa.

Korotusten kohtuullistaminen ja Finanssivalvonnan rahoituksen tarkastelu kokonaisuutena

Finanssivalvonnan työn, resurssien ja rahoituksen turvaaminen on tärkeää. Toiminnan rahoitus tulee kuitenkin toteuttaa niin, että eri toimijoita kohdellaan tasapuolisesti, ja korotusten tulisi olla kohtuulliset suhteessa valvottavien toiminnan luonteeseen. Todettakoon vielä, että osa Finanssivalvonnan laajenevasta tehtäväkentästä ja tulevista valvottavien sääntelyistä ei tule koskemaan vakuutuskassoja.

Vakuutuskassoilla ei pääsääntöisesti ole mahdollisuutta rahoittaa kustannusten nousua muutoin kuin siirtää se vakuutettujen maksettavaksi. Vakuutuskassat ry ei pidä hyvänä, että kassojen taloudellisiin toimintaedellytyksiin kohdistuisi lisärasitteita valvontamaksun korotuksesta. Lakiesityksessä tulisi ottaa huomioon yleishyödyllisten vakuutuskassojen pienet vakuutettujen määrät, eikä valvontamaksuja tulisi korottaa näin merkittävästi. Olisi myös varmistettava, että valvontamaksun korotus ei tulisi yksittäiselle kassalle kohtuuttoman suureksi nykyiseen maksuun verrattuna.

Toivomme, että Finanssivalvonnan viranomaisluonteista tehtävää voitaisiin tarkastella laajemmin, esim. miten valvonnassa saatuja tietoja hyödynnetään tilastollisesti myös vakuutuskassojen osalta. Finanssivalvonnan sivuilla on seuraava tieto vakuutuskassoihin liittyen: ”Finanssivalvonta on saamiensa tilinpäätöstietojen perusteella julkaissut eräitä tunnuslukuja sairauskassoista. Näitä tilastoja ei ole ylläpidetty enää vuoden 2010 jälkeen.” Jos vakuutuskassojen toimittamista valvontatiedoista ei tuoteta tilastollisia perustietoja, tulisi tämä asia saattaa ajan tasalle tai ottaa huomioon valvontamaksuissa.

Finanssivalvonnan rekisteristä ei siirry automaattisesti päivityksiä esimerkiksi nimenkirjoitusoikeuksista viranomaisille tai muille tahoille (vrt. Patentti- ja rekisterihallituksen rekisterit). Tämän takia täytyy tilata erikseen rekisteriotteita, josta aiheutuu toimenpidemaksuja. Finanssivalvonnan vakuutuskassarekisteriä ei liene tarkoitettu samanlaiseksi rekisteriksi kuin PRH:n rekisteri, mutta toisaalta se voisi sellaisena toimia.

Lisääntyvän kansainvälisen sääntelyn kustannukset, eurooppalaisille viranomaisyhteisöille maksettavien jäsenmaksumäärien kasvu sekä Finanssivalvonnan järjestelmien ja muun kehittämistyön rahoitustapaa ja rahoituksen riittävyyttä tulisi tarkastella kokonaisuudessaan uudelleen. Kehitystyön rahoitus tulisi turvata muilla keinoin kuin valvottavien valvontamaksujen korotuksilla.

Helsingissä 13.11.2023

VAKUUTUSKASSAT RY

Sari Kajaani

Toiminnanjohtaja

lisätietoja: sari.kajaani@vakutuuskassat.fi, 050 563 3365